NAUČNI ODSEK

Poštarina plaćena u gotovom

NOVA

TRIBUNA

Godina VII | Pretplata mjesečno D. b.— Inozem. 10 Pojedin. broj Din. 1.50 Čekovni račun br. 34.159 | Subota 23 decembra 1939 | Rukopisi se ne vraćaju. Oglasi se računaju po tarifi. Plativo i utuživo u Šibeniku. | Br. 615

SVE TISKANICE
brošure, oglase, osmrtnice, visites, listovni papir i kuverte izrađuje brzo i jeftino
„TIPOGRAFIJA" v. Hamilkar Vitaliani - ŠIBENIK (kod Sv. Jakova)

SSSR

isključena je iz Društva naroda. To je ujedno sve što je ova ustanova uradila na svom posljednjem zasijedanju. To je moralna pomoć Finskoj, koja je svijesna da se može odupirati jačem protivniku ali samo za neko vrijeme. Finska je tražila materijalnu pomoć koja je trebala da stigne prije nego njene snage budu iscrpljene A dobila je moralnu pomoć, ono što nije tražila. Interesantno je da je prijedlog o isključenju postavila Argentina, zemlja koja je na cijelom svijetu najudaljenija od Rusije, da su granične države odbeda glasale proti ovom predlogu a da su one koje su susjetke ruskih susjeda odustale od glasanja. Kao po nekom pravilu iz nebeske mehanike, po kojemu su privlačne snage obrnuto srazmjerne kvadratu udaljenosti! Nije to ni slučaj ni pravo raspoloženje, nego ili neki strah ili neka nužda, i odluka Društva naroda, ovako posmatrana, predstavlja se u novom svijetlu, u skladu sa onim raspoloženjima pod kojima je prijedlog postavljen i glasanje obavljeno. U potpunom skladu s ovim je i najnovije gledište Engleske da će stupiti u rat s Rusijom ako ona osvoji Finsku. To znači: prvo treba da nestane Finske da bi ta birša Finska dobila pomoć.

Ako se Evropa boji Sovjetske Rusije, to je ili zato što poznaje njezinu snagu ili što ne poznaje njezinu snagu, jer je strah od nepoznatog jači i primarniji od straha pred poznatim. I što je opasnost (stvarna ili fiktivna) dalja, to je strah manji: u Argentini je najmanji, na granicama Rusije najjači.

Možda je to strah od nepoznatog, jer Rusija je još nedavno bila angažovana na Istoku, a nastojanja Engleske i Njemačke da je pridobiju kao saveznika pomogla su da se njena pažnja obrati s Istoka na Zapad. I ta nova akcija Sovjetske Rusije nije se razvila u opsegu koji su predviđale evropske sile, jer Rusija nije došla radi njihovih interesa nego radi svojih, prema tome možda i protiv njihovih interesa. U borbi za svjetsku vlast Rusija ulazi kao treći faktor, i njeni ciljevi su dalekosežniji nego se je u početku slutilo. To zabrinjuje.

Ovakva Rusija koja je nosilac komunističkog principa ratuje na dva fronta; jedan je onaj koji se i u vojničkoj terminologiji nazivlje front, i na kojem kao protivnik danas stoji Finska, a drugi je idejni front, kojemu se tek sada obrazuje protuteža iz Rima, sa strane Vatikana i Italije Savezništ komunizma u ovom je momentu sama situacija koja nastaje kao posljedica rata i drugih činilaca koji negativno utiču na raspoloženje slabijih slojeva ljudskog roda. Gdje god ima nevolje, gdje god ima nezadovoljstva, tu je podesan teren za komunističku propagandu. Jer nevoljni i nezadovoljni ma štaju o boljem životu, zavaravaju se nadom da će im u drukčijem društvenom uređenju život biti ljepši i udobniji. U momentu svjetske neuravnoteženosti, dok se vodi rat (a njegove se posljedice svuda u svijetu osjećaju) sve je podesno za jačanje komunizma, čiji vođe se nisu odrekli ideje svjetske revolucije. Neosnovane nade liferuju na ovom drugom frontu sovjetima nove borce, nove vojnike.

To je ono što danas muči i Evropu i cijeli svijet. Mučan dojam, neiskazana briga koja je vladala duhovima na posljednjem zasijedanju u Ženevi. Strah ukazuje na bolest, a bolest na lijek i ozdravljenje. Ne vrijedi zatvarati oči.

Božić 1939 god.

Kako će pisati novine do pet ili deset godina o ovome Božiću koji mi danas proživljujemo? Mi, manje ili više, ratnici na kopnu, na moru, u nebeskim visinama i podzemnim salonima? Mi, vi i oni ratnici bez svijetla i ubojita oružja, ali u ratu prenapetih živaca, u kobnom ratu, svih čelijica naših moždana?

Što će budući psiholog morati da ustanovi o duši čovjeka koji će doživjeti 1950 godinu? Što sociolog i pravnik, što državnik, što istoričar, što teolog i moralista? Neće li tada najviše posla imati statistika i ustanove bankarske računice? Hoće li se postostručiti bolnice, sanatorija, a najzaposleniji biti ljekari svih specijalnih nijansa, a valjda najviše oni tako zvane psihopatologije?

Do kojeg će se postotka uzdignuti cijene kruhu svakidašnjem, dok će se čovjek priviknuti da jedamput u tri dana pojede nešto vrnuća? Dakako čovjek one kategorije kojoj je suđeno da u znoju lica svojega pokvasi i ujedno začini hljeb nasušni? I papir na kojem piše!

Biće i utješljivih stranica u toj budućoj istoriji, ako uopće dotle o stane običaj pisanja povijesti, a ta utjeha glasiće odprilike: taj i taj narod od tri miliona stanovnika junački se je suprostavio jednoj imperiji od sto ošamdeset miliona, pa su svi sinovi tog naroda zaslužili ime — Leonida! Toj zemlji daće se ime — Termopilski klanac. I valjda sve što će mu ostati, sastojaće se u ta dva imena! Hoće li biti, ko bi znao, potomaka uopće tog naroda da se ponosi tim ukrasima retorike, kao što se na pr. mi ponosimo sa »antemurale«, — predziđe...?

Kud zađosmo u crne misli i crna nagađanja, i to danas, na dan kad slavimo Porođenje Spasitelja i Otkupitelja ljudskog roda? Zar On nije svojom nankom i životom kazao ljudima put Istine, Pravice, Dobrote, Milosrđa, Bratstva i Neubijanja? Zar nisu duge dvije hiljade godina dokazale da svaki čovjek i svaki narod kad hoće da živi po Njegovoj nauci, može sebi i drugima da stvori ono što anđeli zapjevaše pri Njegovu Porođenju »Slava Bogu na visini a mir ljudima dobre volje!«

Zašto, danas, oni koji kažu da su vjernici Njegove nauke neće ni »Slave Bogu na visini ni mira među ljudima dobre volje?«

Čitamo u Evanđelju po Luki, glava 4. od tačke sedamnaeste do trideesete, da kad je Hrist Spasitelj počeo da propovijeda u Nazaretu, u zbornici, u dan subotni, i kad je sabranom mnoštvu kazao istinu u lice, dogodi se ovo: »I svi se u zbornici napuniše gnjevom kad čuše ovo. I ustavši istjeraše ga na polje iz grada, i odvedoše ga navrh gore gdje bijaše njihov grad sazidan da bi ga bacili odozgo. Ali on prođe između njih i otide.«

To učiniše ljudi Njemu kad im reče istinu! Pripravniji bijahu da Ga ubiju no da priznadu istinu i da se poprave.

Što se dogodi Spasitelju pri prvoj Njegovoj propovijedi, to se događalo i događa se još i danas Njemu i Njegovu Evanđelju kad god ljudi, što imaju simbolični grad navrh gore, neće da čuju istinu, neće da dadnu ni »Slave Bogu na visini ni mira ljudima dobrevolje«, jer u svojoj oholosti i prolaznoj moći misle da su oni bogovi i da imaju pravo da ruše mir što Ga htjede Hrist došavši među ljude dobre volje i ostavši među njima, da posije i uzdrži na zemlji uz mir i ljubav i bratstvo i slogu.

Od onih vremena Evanđelje Njegovo, poput Njega, prolazi između nas, uči nas, opominje nas, nadahnjuje nas, moli nas i zaklinje da damo Bogu Slavu i mira da damo ljudima! I to hoće svi oni koji su »dobre volje«, a to su oni kojima je Evanđelje nauka i utjeha umu i srcu, kojima je Hrist-Bog, koji vjerujući u Njega sazidaše Mu hram u dušama svojima Ali ti nemaju grada »navrh gore«! Oni su ljudi i ljube sve ljude, jer znaju da je Bog-Hrist postao čovjek da čovjeka uzdigne do Sebe i postavi čovjeka uza Sebe, a neće drugog Boga do onoga kojega slave i poštuju na visini ljubavljju prema Njemu i prema bližnjemu svojemu, prema čovjeku, sinu Božjemu i bratu Hristovu.

Takovim kršćanima koji Hrista nose u dušama svojim i od Njega se nadaju spasenju svojemu i nisu sposobni zlo da učine braći svojoj — ljudima, jasne su i spasonosne riječi

Slava Bogu na visini
a mir ljudima dobre volje!

Dr. M. P.

„TIPOGRAFIJA"
v. HAMILKAR VITALIANI ŠIBENIK KOD SV. JAKOVA

Reforme zakona

U najkraće vrijeme biće objavljena uredba o izmjeni poreskog zakona. Kao najvažnija promjena biće oslobođenje od poreza onih zemljoradnika čiji prihod iznosi manje od hiljadu dinara. Ovom izmjenom koristiće se oko tri miliona zemljoradnika. Obrtnicima odmjeravaće se porez paušalno, te će plaćati manje poreza nego dosad. U ovom pitanju usvojeni su predlozi zanatskih komora.

Isto tako donosi se uredba o kontroli cijena, predviđena uredbom o suzbijanju skupoće. Također se predviđa reforma željezničke tarife, u kojoj je naročito važna stavka o prevozu žitarica, koja bi omogućila izjednačenje cijena ovog najvažnijeg artikla bez obzira na udaljenost od mjesta proizvodnje.

Sokolska deklaracija

Plenum Sokolske župe Mostar izdao je deklaraciju u kojoj traži da sve političke partije u ovim sudbonosnim vremenima, pređu preko svih stranačkih interesa i sukoba; da svi forumi, organizacije, pokreti i stranke stvore jedinstven front protiv komunizma i Sovjetske najezde; i da se seoska narodna duhovna kultura uzme kao kompas za upravljanje jugoslovenskim brodom

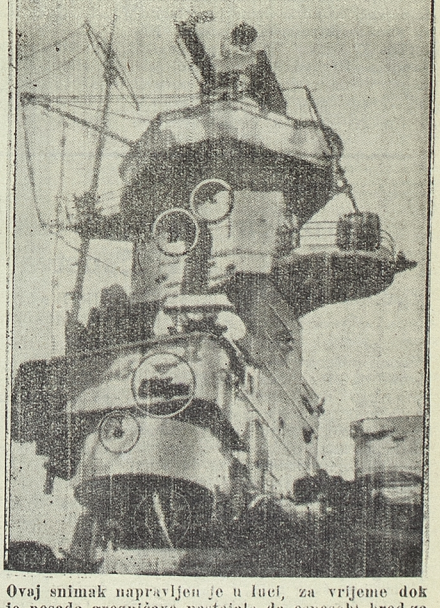
Ministr. dr. Marković za žensko pravo glasa

Projekt izbornog zakona g. dra Markovića priznaje pravo glasa samo ženama sa fakultetskom spremom te onima koje imaju kakvo stručno znanje i samostalno obavljaju službu ili samostalno vode zanat, za koji plaćaju porez. Projekt istog predviđa tajno glasanje kuglicama samo punoljetnim građanima.

RAT NA MORU

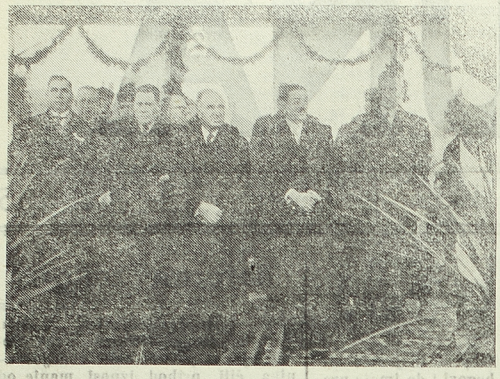
Najvažniji je događaj prošlih dana propast njemačkog ratnog broda »Admiral graf von Špe". Potjeran od tri engleska broda i oštećen zaklonio se u urugvajskoj luci Montevideo prešavši gotovo cijeli svijet. Po međunarodnoj konvenciji lađa jedne zaraćene strane smije stati u neutralnoj luci najviše 24 sata ili koliko je potrebno da se brod dovede u ispravno stanje. Za njemačku lađu situacija je bila teška jer su je tri engleska broda vrebala na izlasku. Njemački brod potopio se svojevoljno. Ovim postupkom stvorena je značajna norma za neutralne države za svaki sličan slučaj.

Na sjevernom frontu borba se nastavlja, na zapadu nema znatnijih akcija, ali u vazduhu i na moru rat se nastavlja s pojačanom žestinom i s teškim gubicima za zaraćene strane.

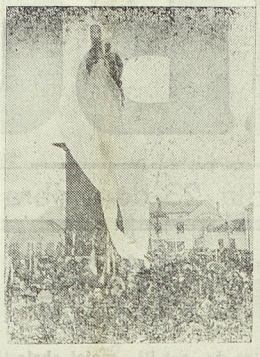

Ovaj snimak napravljen je u luci, za vrijeme dok je posada grozničavo nastojala da osposobi brod za plovidbu. Krugovi označavaju mjesta na komandnom mostu pogođena neprijateljskim topovima.

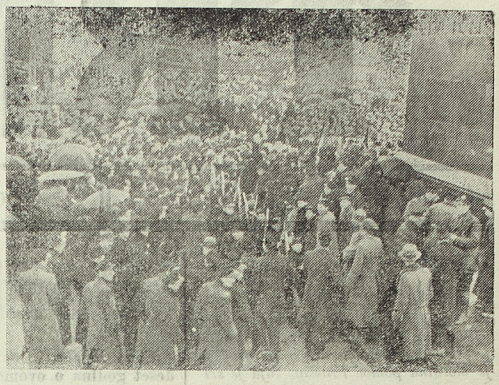
Otkrivanje spomenika blpoč. Kralju Aleksandru I.

Pretsj. Kr. Vlade i Ministri na svečanoj tribini

Momenat otkrivanja spomenika

Ogromna masa naroda sluša govore

Posveta i otkrivanje spomenika Kralju Aleksandru I. u Nišu obavljena je u nedjelju ujutro na svečan način u prisustvu Kr. Namjesnika, dr. Radenka Stankovića i ministra vojske i mornarice Milana Nedića, koji su tom prilikom održali vrlo uzbudljive i značajne govore o Kralju Vitezu i Ujedinitelju, prikazavši reljefno velike njegove zasluge i njegova djela kao vojskovođe i državnika. Kr. Namjesnik

Dr. R. STANKOVIĆ

završio je svoj govor ovako:

»Pod toplom rukom Svoje uzvišene Majke i Kraljice naše i pod mudrim i očinskim staranjem strica Svoga, Namjesnika Kneza, naš ljubljeni Kralj, Njegovo Veličanstvo Petar II, razvija Svoje uistinu Kraljevske osobine, i uma i srca, i duše, iz dana u dan sve više kao dostojan Sin Oca, čovjeka među ljudima prvoga. Svi zbijeni uz Kralja i s Njime na čelu, a uz vrline, što su u njemu, čuvat ćemo i sačuvat ćemo našu veliku Domovinu, dragu svima nama, Jugoslaviju, i ispunit ćemo zavjet najvećeg sina naše divne zemlje i najveće žrtve nad žrtvama, žrtve svega našeg troimenog naroda, srpsko-hrvatsko-slovenačkoga.

Na banketu, koji je bio priređen za goste, ministar

g. Dr. JOSIP TORBAR

održao je temperamentni govor u kojem je naglasio:

Bilo je u našoj istoriji tisuć godina teških i mučnih dana, ali zahvaljujući razboritosti, svijesti i slozi našeg naroda, mi smo se u svima prilikama snašli na svome mjestu. Mi smo i danas na svome mjestu. Svoje ćemo uvijek braniti, a ničije nećemo. Neka svak zna bilo na Sjeveru ili na Jugu, bilo na Istoku ili na Zapadu da smo rodoljubivi i složni, da uvijek nastupamo kao jedan

G. dr. Korošec izabran za počasnog doktora

Senat Univerziteta Kralja Aleksandra u Ljubljani odobrio je zaključak vijeća profesorskog fakulteta kojim je za počasnog doktora prava izabran pretsjednik Senata g. dr. Anton Korošec za njegove velike zasluge za utemeljenje, održanje i razvoj Univerziteta u Ljubljani.

Bježanje od istine?

Zagrebačka »Hrvatska Straža« piše: »Marksisti dižu glavu i to baš u Zagrebu. Dne 3. prosinca razvila se je jedna velika povorka našim gradom vičući na sva usta: „Kruha“, »rada« i »slobode«. Pokušali su i slijedeće nedjelje 10. prosinca. Dok su naše novine i naš Radio prešli preko toga omalovažavanjem i šutnjom, vanjske novine i vanjske radio emisije su to proglasili po cijelom svijetu, još prije nego li se je čin dogodio i sa velikim pretjerivanjem,

U broju onih, koji hoće da nas teroriziraju, osim tuđih državljana, imade najveći broj državljana Jugoslavije, ali nipošto pripadnika Banovine Hrvatske. U koliko imade pripadnika Banovine Hrvatske, to su ostaci prijašnjih diktatorskih režima, počevši jod Živkovićeva, Srškićeva, Marinkovićeva, Jeftićeva do Stojadinovićeva. Oni vole i vraga i sotonu, ali ne vole Hrvate i Hrvatsku. List traži da svi budu protjerani iz Hrvatske.«

Sigurno su ovi ispadi u Zagrebu imali neke veze sa sličnim izgredima koji su se ovih dana dogodili u Beogradu, Skoplju, Splitu i Sušaku, pa bi zaista ovome trebalo stati energično na put, jer to zahtjeva bezuslovno međunarodna situacija i ugled naše države. Ne razumijemo samo zašto H. S. poriče da među ovim elementima ima i jednog pripadnika Banovine Hrvatske. Zar jedan ozbiljan list može ovako nešto tvrditi?

Historijske riječi dra Vlatka Mačeka

Na svečanom ručku u beogradskoj patrijaršiji prigodom slave Patrijarha dr. Gavrila prisustvovao je, pored ostalih, i potpresjednik vlade g. dr. Maček i tom prilikom održao ovaj govor, koji je izazvao najbolji utisak kod svih dobronamjernih političkih krugova:

»Vaša Svetosti, cijenjeni gospodo, na ovoj zdravici od svega srca se zahvaljujem. Predgovornik je pomenuo našeg velikog vladiku, biskupa Strosmajera koji je, iako je imao njemačko ime, bio jedan od najvećih Slavena što ih je uopće slovenski rod rodio.

Mi Slaveni smo danas, žalibože, rastepeni. Izgledamo doista kao da smo neki narod ne drugog, ne trećeg, nego desetog roda, ali ja sam uvjeren da je to samo zato što smo mi još narod mlad, a budućnost pripada mladosti.

Mi znamo da mi Slaveni imamo velike prednosti, koji drugi narodi nemaju. Veliki ruski pisac Dostojevski rekao je jedared: »Vi Evropljani imate znanja, a mi imamo nešto više od znanja. Mi Slaveni imamo intuiciju; više znanje lako ćemo steći, a naše od Boga nam dana intuicija, ta će nam ostati". I ta intuicija vodila je našeg velikog biskupa Strosmajera, — koga su žalibože punih dvadeset godina mnogi i mnogi falsifikovali, — da zna za budućnost i Hrvata i Srba i Slovenaca i Bugara leži samo u jednom jedinstvu, u jednoj zajednici. (Burno odobravanje i aplauz — Tako je!)

Mi smo Hrvati vodili dvadeset godina borbu, budite uvjereni niti protiv Srba, niti protiv slovenstva; vodili smo borbu za priznanje naše nacionalne individualnosti, i kada smo tu uspjeli, sada više nema borbe, sada možemo punom parom da zagazimo i u jugoslovenstvo".

LJUBA D. JURKOVIĆ

Problem koji potresa savjest čovječanstva

POVODOM KNJIGE ING. ANTE KALITERNE »TUMORI KAO ELEMENAT RAZVOJA ŽIVIH BIĆA«, SPLIT 1939.

Danas milioni ljudi stradavaju od tumora, posebice od raka. Te novotvorbe na organizmu čovjeka ukazuju se kao neka teška tajanstvena mora koja pritiskuje cijelo kulturno čovječanstvo. Oni koji su napadnuti uzaludno traže lijeka, mole i preklinju, da im se pomogne, da im se olakšaju bolovi, da ih se otme iz naručja neminovne smrti. A kad im ni od kud nema pomoći, oni, uz neopisive duševne muke i patnje, upravo stojički podnose najveće bolove, podvrgavaju se najriskantnijim podvizima hirurškog noža, i stalno se — nadaju. Ali s njima zajedno krvari i srce onih koji bi sve dali, sve žrtvovali samo da im pomognu, da ih oslobode tih očajnih muka tjelesnih i duševnih.

Tumori su za medicinsku nauku i za medicinsku praksu još uvijek tajanstvena i zagonetna pojava. Tretiraju se kao patološke pojave koje neštedimice razaraju naš zdravi organizam. Gdje se oni pojave tu teško da uvijek i za dugo pomogne i najradikalnija intervencija hirurškog noža. S obzirom pak na velik broj oboljenja, tumori se ukazuju i kao veliko socijalno zlo, kao neizlječiva bolest koja prijeti cijelom ljudskom društvu.

Otuda pojmljivo nastojanje da se to zlo na svaki način suzbije. U tu svrhu osnivaju se posebni instituti, osnovale su se posebne nagrade raznih filantropa, širom civiliziranog svijeta osnivaju se društva za izučavanje i suzbijanje ovog najopasnijeg socijalnog zla. Ali, na žalost, sav taj svestrani i najintenzivniji rad do danas nije ni izdaleka dao željene i zadovoljavajuće rezultate. Tim radom, zaista, postignuti su mnogi vrlo značajni uspjesi, ali završna riječ još nije pala. Konstatovalo se je, n. pr., da rak nije nasljedan i da nije infekcijozan. Neki misle da ga donekle prouzrokuje i savremeno priređivanje hrane i slično. I dok se sva ta ispitivanja vrše, i jedna teorija pobija drugu, nova hipoteza obara raniju, još uvijek pozvani nam ne znadu reći kako nastaju i koji je njihov smisao, pa nam je prema tome jasno da te pojave sa uspjehom ne mogu ni liječiti.

Zbog toga svaku misao, svaku teoriju, svaku hipotezu, ma sa koje strane dolazile, treba uzeti u razmatranje i svestrano najsavjesnije ispitati. Svakom pokušaju koji bi mogao da pripomogne riješenje ove teške zagonetke treba da se najiskrenije raduje svako ko ima i trunku socijalnog osjećaja i sučuti prema bližnjemu koji strada. Koliko utjehe i iskrene blagodarnosti već u samim takovim pokušajima nalaze bolesnici koji se do posljednjeg trenutka nadaju da će se ipak pronaći spasonosan lijek! Međutim to užasno zlo bezobzirno hara u cijelom civilizovanom svijetu i ono zaista uzbuđuje i potresa savjest čovječanstva, svih onih koji misle i osjećaju.

Sa tim mislima i osjećanjima uzeli smo u ruke zanimljiv pokušaj našeg zemljaka ing. Ante Kaliterne »Tumori kao elemenat razvoja živih bića« (Split, 1939). Odmah se postavlja pitanje: kako to da jedan građevinski inžinjer uopće dolazi na misao da se upusti u riješavanje jednog medicinsko-biološkog problema, i to jednog od najtežih i najzamršenijih problema sa kojim se bavi nepregledna stručna literatura? Na to pitanje koje se samo po sebi na-

Svi oglašivači čestitaju Sretan Božić!
svojim mušterijama

STROJARSKA MEHANIČKA RADIONA i LJEVAONICA METALA

S. Kordić

Šibenik

Radiona za popravak svakovrsnih parnih strojeva, sisaljka, motora, automobila, branika, kompresora, turbina.
Montaža svakovrsnih strojeva, mlinova, hidrauličnih presa motora na brodove, čamce itd.
Autogeno varenje i rezanje željeza

Livenje se dijelovi strojeva. Konstruiraju se propele od bronza

Strojno stolarska radnja
JAKOV STEGIĆ
ŠIBENIK

Kajižara i papirnica
„OPAL"- ŠIBENIK
PRODAJA FOTO MATERIJALA

Brodarsko akcijsko društvo **„OCEANIA"**
u SUŠAKU
Vrši redovite pruge:
Jadran - Španija, Sjev. Afrika, Kanarski otoci
Jadran - Marseille, Španija, Maroko
Jadran - Malta, Sjev. Afrika, Valencija, Marseille
Jadran - Sredozemno more, Sjeverna Evropa
Na svim ovim prugama primaju se putnici na turistička putovanja, uz paušalne umjerene cijene

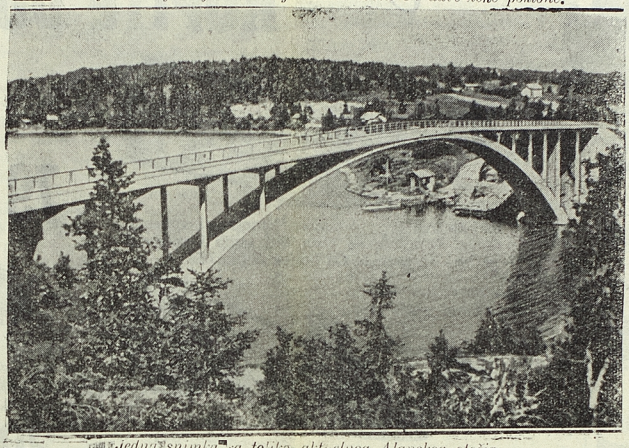
BRIJAČNICA Karlo Breuer I - Šibenik
Zastupnik: Bruno Kapeli
Solidna i brza posluga

Urarska, zlatarska i optičarska radnja
VINKO IVULIĆ - SPLIT
Solidna posluga - Cijene umjerene. — . NARODNI TRG 4

Mate Jadronja
ŠIBENIK
Trgovina mješovite i delikatesne robe

Ranjenici u jednoj berlinskoj bolnici dobili su adventske poklone.

Jedna snimka sa tlo iz aktuelnog Alanskog otočja.

Varšavi će još dugo trebati da se oporavi od posljednjih bombardiranja

VLAHOV

MARASKINO
FINI LIKERI
Tvornica u Šibeniku
VLAHOV

BOŽIĆNE DAROVE
nabavite kod prve vodeće kožne galanterije
„UZOR"
SPLIT, Šibenska 2
Cijene ne povišene, travničke

Ante Bedrica - Šibenik
prodaja cipela

Slastičarna „SPORT" ŠIBENIK
Gradska vrata

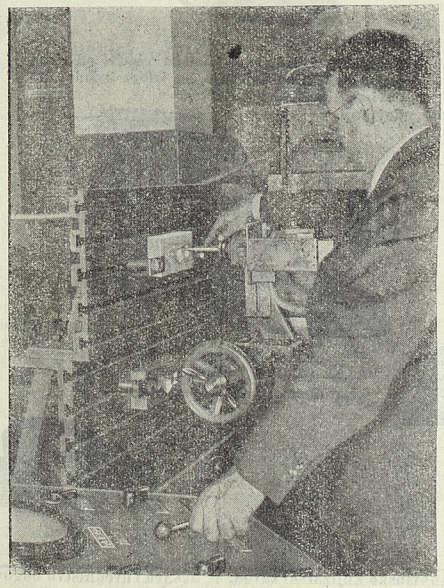
ŽIGON I DRUG
prodaja koža i svake vrsti cipela
ŠIBENIK (DALMACIJA)

STROJEVI, KOJI UMIJU MISLITI

Čovjek je oduvijek težio da postigne čim veće uspjehe i time da poboljša uvjete svog života uopće. Jasno je da je svoj cilj nastojao uživotvoriti pomoću rada na svim područjima, ali da se je istovremeno trudio i da postigne uštede u radu, gdjegod je bilo moguće, naravno uz najveće radne efekte. Tom cilju služi i sav alat i svi strojevi za proizvodnju alata. Ali dok sve te sprave uglavnom još uvijek pokreće i upravlja ljudska ruka, sam je razvoj na tom području krenuo još i korak dalje, pa tako ima danas već strojeva koji se sami kormane. Za te je strojeve donekle opravdan naziv »strojevi koji umiju misliti«, iako je to u stvari malo pretjerano. To »samostalno mišljenje« moraće i ti savršeni strojevi zauvijek prepustiti ljudima i zadovoljiti se svojim finim mehanizmom, na kojem se zasniva prividno »samostalno mišljenje« samog stroja. Uspjelo je naime u takav stroj ukonstruisati stanoviti postupak, koji se samostojno odvija, što kod neupućenih naravno pobuđuje dojam, kao da sam stroj posve samostalno misli i radi.

I tu je električna struja, ili da se tačnije izrazimo moderna tehnika mjerenja, koju je elektrotehnika razvila do zamjerne visine, onaj faktor koji je omogućio gradnju takvih strojeva. Posebna »opipna poluga«, koju imaju takvi strojevi, bez prestanka opipava uzorak ili model i pomoću sprava za kormanjenje prenosi primljene impulze na pogon stroja, uslijed čega nastaju jedan za drugim novi uzorku ili modelu do u najmanje tančine odgovarajući proizvodi. Glavni uslov kod svakog opipnog kormanjenja svakako je sasvim tačna sprava za mjerenje s opipnom polugom (Fühlhebelmessgerät) Takva sprava za mjerenje usavršena je tokom posljednjih godina u tehničko-fizikalnim radionicama poduzeća AEG pod imenom »Eltaslehre«.

Ta je sprava nastala uslijed zahtjeva moderne proizvodnje u masama, kod koje je potrebna najveća tačnost u gradnji pojedinih sastavnih djelova. To nadasve fino mjerilo, koje na pokaznoj spravi najavljuje razlike sve do 0,0002 mm, us-

Frezerica za kopiranje kod stroja koji umije da misli.

kladuje se s uporednim krajnjim mjerama ili pak samim uzorcima. Kad se opipna igla položi na uzorak, prenosi ona neizravnim putem svaku različitu u mjeri smesta na pokaznu spravu. Na sličan se način pomoću opipne poluge opipava uzorak model ili šablona kod strojeva koji se sami kormane. Strojevi za kopiranje moraju imati veoma komplicirano kormanjenje radi mnogobrojnih impulza, koje opipavač prenosi. Kod blanjača i frezerica za kopiranje itd. predviđena je posebna glavica za mjerenje za svaki pokretni pravac, koji sam stroj ima izvesti. Savršena osjetljivost opipavača može se graduirati već prema točnosti koja je upravo potrebna. Tvrtka AEG opipavač radi pomoću ugrađene Eltaslehre sa svakom željenom tačnošću, a osim toga omogućuje i sasvim glatko opipavanje modela, kao i posve samostalno i savršeno glatko opipavanje same osnove modela.

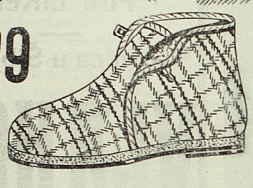
Strojevi koji se sami kormane ispunjavaju zahtjeve današnje proizvodne tehnike u mnogo većoj mjeri nego li sve do sada poznate automatske sprave. Bez obzira na uštede u vremenu, povećanu tačnost u proizvodnji i uštednje na skupoj ljudskoj snazi obavljaju ti strojevi također i radove koji se nisu mogli svladati ljudskom rukom i dosadašnjim strojnim uređajima. Pomislimo samo na proizvodnju matrice za prešanje automobilskih karoserija. Takav alat i suviše je velik i težak, a da bi se mogao izraditi uobičajenim pomoćnim oruđem, što se napose odnosi na najtačnije usklađivanje gornjeg i donjeg dijela, koji se moraju savršeno poklapati. Automatska frezerica za kopiranje omogućuje međutim upotrebu modela iz drveta ili gipsa, po kojem se onda dogotovljuje sam alat s najvećom tačnošću. -AKA-

Za Božić

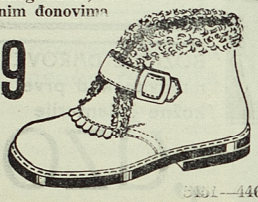
KUPITE DOBRU OBUĆU

29

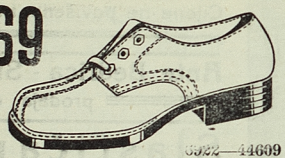
252—57
Visoke kućne papuče za djecu, izrađene od oplog vunenog dubla, sa filcanim međuđonima i kožnim đonovima.

59

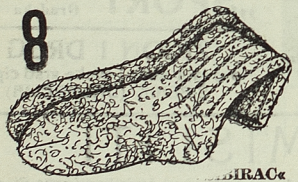
3831—44609
Dve dražesne cipelice od meke kože, sa toplom postavom, pružaju dječjim nožicama udobnost i toplinu.

69

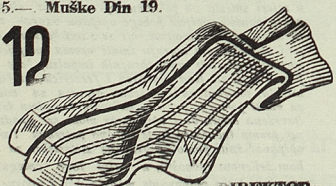
3822—44609
Niske dječje cipelice, izrađene od jakog boksa, sa jakim kožnim đonovima i petpeticama.

8

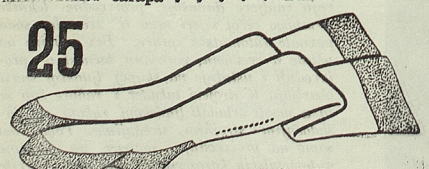
»BIRAC«
Tople vunene čarape neophodne potrebne za zimu. Dječje Din 8.—, 10.— i 12.—. Ženske Din 15.—. Muške Din 19.

12

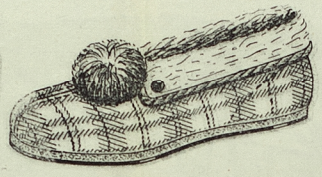
»DIREKTOR«
Veoma izdržljive muške čarape od najboljeg flora. Izrađujemo ih u svim bojama i motivima »MINISTAR« čarapa . . . . . Din 15.—

25

»BISERKA«
Za tanka a uz to svilena čarapa zadovoljit će potpuno zahtjeve otmjene dame.
Princesa Din 29.—. Kneginja Din 35.—

39

7225—
Kupite ove tople i udobne papuče od vunenog dubla. U njima će Vam biti toplo i sačuvati će Vas od nazeba. Od boljeg dubla Din 49.—.

49

3805—9544
Lijepe kućne papuče od somota, postavljene filcom, sa kožnim đonovima i niskim potpeticama. Izrađujemo ih u smeđoj i crvenoj boji.

59

36855—661
Moderne ženske kaljače koje se zakopčavaju na dugme, za cipele sa visokim potpeticama.

99

2925—64649
Praktične i izdržljive ženske cipele, od finog crnog boksa, na šniranje, sa jakim kožnim đonovima i potpeticama. Izrađujemo ih u smeđoj boji.

99

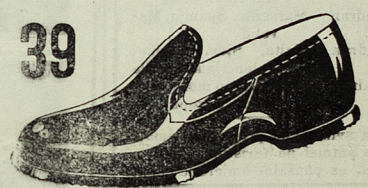
4055—66110
Udobne i tople ženske cipele od kože, kombinirane sa suknom i ukrašene krimerom. Imaju kožne đonove i niske potpetice.

79

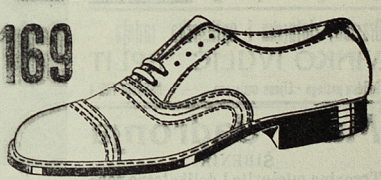
38788—
Elegantne cipele za dame koje nose poluvisoke petpetice. Neophodne za snijeg i bljuzgavicu.

39

3815?—652
Po kiši ne izlazite bez ovih gumenih kaljača. U njima će Vam noge biti suhe, ne ćete nazebsti, a kuća će Vam biti čista.

169

3989—64632
Izdržljive i trajne muške cipele od boksa, sa jakim na ram šivenim đonovima i petpeticama

199

3819—64724
Elegantne i udobne cipele, izrađene od fine tople čohe i boksa, sa jakim kožnim đonovima i potpeticama. Iznutra su postavljene toplim filcom, tako da su veoma tople i noga se u njima ugodno osjeća.

Bata

Tisak i vlasnik: „TIPOGRAFIJA„ štamparskonovinsko knjižarski zavod, za tiskaru i uredništvo odgovara: direktor Hamilkar Vitaljani, Sibenik

Jasan put češkog naroda je u mirnom i razboritom radu

Najraširenij praški dnevnik list praška »Narodni Politika« piše u uvodnom članku pod naslovom „Jasan put« o zadacima češkog naroda. U tom članku »Narodni Politika« spominje izjave vodećih češkim političara posljednjih nedjelja, naročito govor preko radija državnog pretsjednika dr. Emila Hache i veli, da je dovoljno navesti taj govor, da budemo svesni ne samo ozbiljnosti momenta, nego i puta, kojim češki narod mora krenuti, da ispravno zadovolji sve zahteve vremena.

Iz pretsjednikovog govora još se kaže : »Nikad ne smemo zaboraviti, da njemački narod vodi tešku borbu i da mnogi njegovi sinovi prolivaju krv na frontovima. Životni prostor češkog naroda je kao klin zabijen u životni prostor njemačkog naroda. Svi moramo shvatati šta iz toga za nas proističe«. Rat je — to svi razumijemo, veli »Narodni Politika", neizmjerno ozbiljna stvar. Glavni uslov za uspješno vođenje rata je mir u pozadini, nesmetan tok procesa produkcije i snabdevanja, jaki nervi stanovništva i rešenost da se snose sva ograničenja, koja svaki rat donosi sa sobom. Nema sumnje o tome, da je i prostor češkog naroda pozadina, koji mora održati sve uslove i zahtjeve, koji proističu iz ratne stvarnosti. Uvidimo li to, onda ćemo možda shvatiti, da se mnoge mjere moraju pripisati toj ratnoj situaciji, a ne možda nekoj nameri da se pogađa češki narod. Jer svakog dana čitamo na kakve žrtve su krivicom englesko —francuskih blokadnih mjera osuđene države potpuno neutralne.

Već smo o tome pisali i izrazili smo čvrsto uverenje, da češki narod u svojoj celini shvata sve te činjenice i da će dakle ispuniti svoju dužnost potpuno prema očekivanju. To može uraditi tim pre, što je inače pošteđen od direktnog učestvovanja u ratu i što je pošteđena i njegova pozadina«.

„Narodni Politika« na kraju svog članka konstatuje, da svuda u Češkoj i Moravskoj vlada razboritost, kao dokaz da su govori vodećih faktora ne samo shvaćeni, nego i sprovedeni u delo.

»U mirnom i razboritom radu vidimo naš jasan put«.

Obustavljena sva premještenja nastavnika

Pošto je školska godina u toku, to se naredbom ministra prosvjete obustavljaju sva premještenja nastavnika svih vrsta škola. Zabranjuje se lični dolazak i molbe učitelja i učiteljica u ministarstvo. Sve se molbe imaju dostaviti ministru prosvjete redovitim putem. Svaki dolazak u ministarstvo prosvjete bit će najstrože kažnjen.

ZLATARSKA RADNJA
Ante Fantulin - Šibenik

LJUBA D. JURKOVIĆ

NAŠI DOKONJACI

Ne pada snijeg da pomori svijet, — nego da svaka zvijerka pokaže svoj trag.
Narodna poslovica

Po našim varošima i varošicama postoji čitav jedan red ljudi za koje se teško može odrediti koje im je zanimanje. To su neka pokvarena gospoda ; ljudi, što no se kaže »bez alata i bez zanata« dokonjaci.

Pošto ništa ne znaju i izbjegavaju svaki rad, po njihovom mišljenju, ne preostaje im ništa drugo nego da se »bave« politikom. Razumije se, oni politiku shvataju na svoj način.

Ti ljudi po cijeli božji dan obilaze radnje, dućane, kafane i krčme. Tu pokupe posljednje vijesti, pa sve što čuju prenose i na svoj način prepričavaju dalje. Predveče skupe se svi oko kojeg kafanskog stola, i tu — »politiziraju«, prave planove, predviđaju događaje, rugaju se cijelom svijetu.

Zanimljivo je da ti dokonjaci rijetko kada što čitaju. Takav posao od njih zahtjeva suviše velik duševni napor. Između njih, iznimno, nađe se po neki »oštroumniji« i »duhovitiji«, koji zabavlja sebe i druge time što šalje dopise, anonimna pisma i tužbe.

Ti ljudi najrađe razgovaraju o »velikoj« politici, o tome n. pr. što misli Engleska, Amerika ili Japan. Za takovu politiku, jasno, ne treba mnogo znanja. Dovoljno je imati malo fantazije — u bezobzirno dijeliti svijet...

Po pitanjima unutrašnje politike najviše razgovaraju o ideologijama, programima i ličnostima, a **najveće su neznalice u pitanjima lokalne politike.** *Ma da stalno žive u najbližem dodiru sa narodom, nalo ko između njih zna koliko njegova varoš ima stanovnika, ili koja je poreska snaga njihove općine, ili koliko imade siromašnih seljaka u općini, ili koja sela još nemaju škole itd.*

Sva su ta pitanja i suviše teška i krupna za te naše „političare". Njih te stvari prosto ne interesuju. Tu se već zahtjeva neko stručno znanje. Zbog toga ti se naši **dokonjaci po profesiji** *odmah ljute, sikću od bijesa, kada se neka nađe da ta i takva pitanja uopće postavlja, ili kada neko prilazi stvarnom radu za njihovo rješavanje, ili, sačuvaj nas Gospode, kad neko traži krivca za očajno stanje u kome se naš narod nalazi.*

Već samo pokretanje svih tih pitanja koji su od životne važnosti po narod shvata se u našoj sredini kao neki poklič na uzbunu, neko širenje mržnje između sela i varoši, neki »boljševizam»! Kuku nama i lele ako se seljak osvijesti, mudruju ti lijeni naši dokonjaci.

To je mentalitet koji nam je ostao u naslijeđe od Serenissime, koja je stajala na poznatom gledištu **»da interesi države zahtjevaju da Srbi u Dalmaciji ostanu u neprosvjećenosti, ili da samo dobiju po koju školu u kojoj osim čitanja i pisanja ništa više neće učiti«.**

O tim našim dokonjacima, osim za zabavu i šalu, ne bi trebalo toliko pisati kad se oni ne bi pojavljivali **kao pravi narodni paraziti, pijanice i štetočine. Ali što je najgore i najžalosnije, sa takovim se ljudima služe mnogi naši »vodeći« političari, i zbog toga treba da se na tu pojavu upozori naša javnost.**

Za razne usluge koje su ti dokonjaci činili nekim našim političkim »prvacima«, mnogi između njih bili su se dočepali raznih položaja i časti u općinskim upravama, postavljali su se čak i za kandidate za narodne poslanike naročito onda kada nije bilo izgleda u uspjeh onih koji su ih gurali. **Glavno je da ti ljudi smetaju i otežavaju svako nastojanje i svaki rad koji bi narodu mogao biti od koristi.**

Njihovu žalosnu ulogu već uviđaju i sami oštroumniji seljaci. Pred narodom oni su razgoličeni. Narod se je vrlo brzo uvjerio u njihovu nesposobnost i njihovo neznanje. **Zato ih narod sa prezirom odbija i odbacuje,** *i ne daju se zuvaravati ni sa čijom preporukom.*

Činjenica da se ti naši dokonjaci upotrebljavaju za razne više puta štetne i uzaludne političke »akcije« također je značajna za naše nesređene političke prilike, i baca pravu bengalsku svijetlost na razorne i očajničke metode sa kojima se u političkoj borbi služe neki naši političari.

Na te naše dokonjake, koji slijepo i pokorno služe onim silnim i velikima, sjetio sam se povodom odjeka koji je u »Narodnom listu« izazvao moj napis **»Naše age i paše«.** *Očekivao sam to upravo od te strane. Hvalu »Novoj Tribuni« što me je uzela u odbranu, ma da je to mogla prepustiti lično meni, da ja ocijenim da li i kako treba odgovoriti na takove »dopise«.*

U vezi s time moguće da će naše čitaoce zanimati, **da je taj moj napis bio napisan prije nekoliko godina, ali da nije mogao biti objavljen zbog toga što su to spriječili oni koji su sada blizu »Narodnog lista«.** *Radilo se je tada o poznatoj borbi protiv naše kulturno-privredne matice za Sjevernu Dalmaciju, koju sam se ja usudio da uzmem u odbranu.*

Ali, neka se zna. „Ne pada snijeg da pomori svijet, nego da svaka zvijerka pokaže svoj trag", rekao bi naš narod, koji zna i plavu i zelenu knjigu. Nemojte se varati, nije naš seljak naivan i glup kako vi mislite. Dobro on vidi i osjeća ko je s kim, ko sa agama i pašama, a ko s narodom.

Što se mene lično tiče, — da se pomire oni koji su vični da drugoga po sebi sude, — smatram da nikad kao **sada treba da općim narodnim i nacionalnim interesima podredimo svoje partijske interese i lične ambicije. To od nas zahtjeva ozbiljnost situacije u kojoj se nalazimo.**

Pojedinac nikada mnogo ne znači, a pogotovo kod nas. Jedva bi nešto mogli učiniti svi zajedno kada bi se bratski složili i organizovali u jednu jedinstvenu kompaktnu organizaciju. Sa međusobnim svađama, zlobnim ogovaranjima i klevetanjima ne može se ništa postići.

Te svakome poznate istine ne mogu shvatiti naši lijeni profesionalni dokonjaci. To mi razumijemo **Ali mi ne razumijemo kako da to već jednom ne mogu da shvate i oni koji se s takovim tipovima služe i koji nose punu odgovornost za sve njihove »dopise«, koji se odlikuju prostorlukom i plitkošću.**

Da javno progovorim pokreće me osjećanje odgovornosti javnog radnika. To me je pokrenulo i dosad u mom javnom radu. To me je pokrenulo i da učinim javni poziv Srbima Sjeverne Dalmacije u beogradskom »Srpskom glasu« od 7 o. mj.

O daljnjem preuređenju države rješavati će parlamenat

»Muslimanska svijest« javlja :

Prema razvoju političkih događaja vlada je zaključila da se rad na preuređenju države odgodi na izvjesno vrijeme, kako bi se proveo u stišanim prilikama i s željama svih narodnih grupa. Da se taj rad prepusti novoizabranom parlamentu, u tom slučaju bi ovo teško pitanje mirovalo nekoliko mjeseci. Takav stav vlade bio bi politički opravdan, jer treba da prođe neko vrijeme da se situacija izbistri i da se ima zahtjeve pojedinih stranaka.

Vlada će energično istupiti protiv razornih elemenata

Ljubljanski »Slovenec« donosi :

Politička javnost se zanima raznim pojavama koje pokazuju, da su neki razorni elementi počeli zlorabiti slobodu. Te pojave postaju sve češće. Dobro informirani krugovi izjavljuju, da će ministar unutrašnjih poslova najodlučnije nastupiti proti takvim pojavama i proti razornim elementima, koji iskorišćuju sadašnje prilike u svoje, državi i narodu štetne, ciljeve. Prilike u svijetu, unutrašnji razvoj i potpuna konsolidacija traže, da se dokonča svaka škodljiva propaganda i svako razorno djelo, koje bi moglo slabiti našu potpunu neutralnost i državnu cjelinu.

Ministarstvo vjera

Pošto su uredbom u Banovini Hrvatskoj vjerski poslovi ostali u kompetenciji zajedničke vlade u Beogradu, a pošto su kompetencije min. pravde, koje upravlja vjerskim poslovima prenešene za hrv. teritorij u cijelosti na Bansku vlast, to je ostalo otvoreno pitanje kako urediti vjerske poslove u državi. Zadnjih dana se spominje u štampi da bi se uskoro imalo osnovati zajedničko min. vjera u Beogradu, koje bi upravljalo odnosima između države i pojedinih autonomnih vjerskih zajednica.

---

mećе odgovara nam sam autor u svom predgovoru. Stvarni neuspjesi dosadašnjih ispitivanja naveli su ga na misao: da li ovaj problem zapravo spada u isključivu domenu mediciniske i biološke nauke ili bi ga eventualno trebalo drukčije postaviti i dati u ispitivanje i koje druge nauke. Autor kao moto svom djelu navodi misao Imanuela Kanta, velikog nemačkog filozofa, »da se u svakoj posebnoj nauci o prirodi može naći samo toliko prave nauke koliko se u njoj može naći matematike«, pa polazeći sa tog gledišta on se je kuražno upustio u razmišljanje i raspravljanje o ovom problemu. Rezultate tih svojih spekulacija on nam je izložio u tom svom djelu, koje moramo pozdraviti kao pokušaj koji je sam po sebi zanimljiv, prepuštavajući, razumije se, stručnu ocjenu mjerodavnim forumima.

Kamo sreće kad bi se moglo reći — heureka!

Pokrenut intuitivnim opažanjima i a o snovu zakona mehanike, ing. Kaliterna dolazi do zaključka, da tumori ne samo što nisu neke bolesne pojave, nego da su oni našem organizmu potrebni kao neki elementi samoodbrane, akomodacije i razvitka. Nasilnim otstranjivanjem tumora prema tome našem organizmu niukoliko ne pomažemo nego, naprotiv, mi mu time često škodimo pošto mu otstranjujemo njegovog prirodnog i neophodno mu potrebnog zaštitnika. Ali s obzirom na razorno dejstvo tih tenomena na naš organizam trebaće pronaći druga sredstva da se spreče štetne posljedice po zdravlje čovjeka koje nastupaju uslijed suviše velikog umnožavanja njihovog.

Po hipotezi ing. Kaliterne tumori nastaju kao posljedica raznih i mnogobrojnih vanjskih i unutrašnjih uticaja. Mnogi od tih uticaja u nama izaziva samo kretanje našega tijela, način našega rada, naročito profesionalnog rada, pa i prilike u kojima živi savremeni civilizovani čovjek. Funkcija tumora sastoji se prema autoru u tome što oni akomodacijom nekako paralizuju štetne posljedice tih najraznovrsnijih uticaja na naš organizam. Kad ti tumori izvrše svoju funkciju oni stagniraju, postepeno regresiraju dok sasvim ne iščeznu.

Ali izvjestan broj tih tumora, nastalih kao neka slijepa reakcija na razne uticaje, pokazuje neobuzdano i čisto divlje progresivno umnožavanje svoga tkiva, koje vremenom postaje kobno i za najjači organizam. Prema autoru, taj se opasni razvitak pojavljuje uslijed nekako mehanički izazvane suviše velike napetosti, tumor-ćelija, a to i takvo umnožavanje više puta izaziva i samo njihovo otstranjivanje nasilnim kirurškim nožem! Savladivanjem te napetosti, odnosno njenim smanjivanjem, autor misli da će se postići stagnacija pa vjerovatno i regresija tih po naš život opasnih tumora. Suzbijanjem napetosti ćelija tumorskih svela bi se njihova funkcija na samo prilagođivanje štetnih uticaja koji su izazvali pojavu tumora, a ujedno spriječila bi se njihova po naš organizam štetna hipertrofija.

Ako su ove teorijske spekulacije ing. Kaliterne tačne, tada bi njegove teorije i hipoteze, zasnovane na tehničkim naukama bile od epohalnog značaja u dosadašnjim uzaludnim naučnim nastojanjima oko utvrđivanja geneze ovih pojava, liječenja njihovih patoloških oblika i određivanja potrebnih profilaktičnih srestava.

Bilježeći pojavu ove knjige ing. Kaliterne sa osjećanjima filantropije, sa nestrpljenjem i pojmljivim interesom čekamo da nadležni forumi kažu svoju riječ. Knjiga imade aspekt ozbiljnog naučnog rada, odlikuje se logičkim deduciranjem, a tretira jedan eminentno socijalan problem koji živo interesuje najšire slojeve publike, pa smo joj zbog toga i mi poklonili svoju pažnju.

„TVOKAPS"
Tvorničko skladište kapa i šešira na veliko i na malo. — SPLIT (Filijala Šibenik)

Širite tribunu

Nema naskoro izbora

Zadnjih dana se mnogo govori i piše o izborima za skupštinu i misli se da će se oni naskoro obaviti. Međutim saznajemo, s ponzdane strane, da se izbori neće obaviti prije proljeća 1940, a možda i kasnije. Sve ovisi o položaju u zemlji.

Državni proračun neće donijeti skupština već senat. Nije poznato kad će se održati izbori za Hrvatski Sabor, a još manje općinski. Kako izjavljuju službeni pretstavnici, vlada će donijeti nove zakone o izborima.

Jugoslavenstvo - osnova srpskog preporoda

»Srpski glas« piše:

»Kad se već kao životni interes Jugoslavije stalno ističe da »narod hrvatski« treba da govori sa »narodom srpskim«, i kad se misli da se Srbi organizuju, da bi mogli punopravno da razgovaraju sa Hrvatima — kome i zašto može da smeta pisanje jednog lista, koji je ne samo obećao da će pisati radi Srpstva i Jugoslavije, nego već to i ispunjava? Jer nema organizovanja Srba bez jedne osnovne ideje na kojoj će da počiva, bez ideala koji će mu dati snagu. »Srpski glas« je istakao ideju jugoslavenstva, i ideale nacionalne države, političkih prava i slobode, koji su činili ugled predratne Srbije, i doveli 'do stvaranja Jugoslavije.

„Dr Maček je rekao veliku istinu"

Na konferenciji u Zagrebu rekao je g. V. Vilder, prvak sam. demokrata: »Čitali ste kako je došlo do pravog bratimstva u patrijaršiji u Beogradu. Pretstavnik Hrvata došao je sa pretsjednikom vlade na ručak u patrijaršiju, pozvan kao i ostali ministri. Govorio je samo pretsjednik vlade. Poslije ručka dr. Maček, skroman. sjeda za stol kod crne kave. U to dolazi episkop niški Jovan spontano, nenaručen i drži govor. U istom spomenu Strossmayera kako je dolazio nekoć u Beograd, ne samo kao biskup da pregleda male siromašne župe u Srbiji, nego sa brigom za jednu mladu državicu. — A dr Maček rekao je: Nikad se nismo borili protiv Srba, nego za našu individualnost. Sad smo našli temelj kako da budemo zajedno.

Borbu svim protivnicima najavio je dr. J. Krnjević

Tajnik HSS dr. Krnjević održao je u Varaždinu veliki govor u kojem je istakao kako se HSS kao i Banska Vlast bore s velikim teškoćama koje dolaze djelomično od prilika u stranom svijetu a djelomično i od strane unutrašnjih neprijatelja hrvatskog naroda. Čitava HSS i Banska Vlast bore se i rade da se energično suzbije skupoća, glad i nezaposlenost koja prijeti, te je osobito naglasio, kako će se provesti veliki program javnih radova, da se narodu u svim krajevima dade mogućnost zarade i da mu se pruži pomoć u ovim teškim vremenima. Ovaj rad smetaju i neprijatelji hrvatskog naroda iznutra, koji u svojim javnim manifestacijama nastoje stranom svijetu a osobito velikim silama u susjedstvu prikazati, kako hrvatski narod nije u stanju da sam sobom upravlja. To je bio cilj svih demonstracija i manifestacija do kojih je došlo i u Zagrebu i u nekojim gradovima na Jadranu. Međutim će vlast preduzeti najodlučnije mjere da se tome stane na kraj.

Proširenje tvornice „La Dalmatienne"

Šibenska tvornica „La Dalmatienne« u posljednje vrijeme radi brzim tempom, te se izgrađuje u velikim količinama ferro-mangan i cillicummangan.

Sada je znatno proširen rad i ima već uposlenih preko 300 radnika. Radničke plate dosižu do 400.000·— Din. mjesečno.

U izgledu je proizvodnja novih artikla u koju svrhu stigao je ovih dana novi inžinir Dr Fiore, te će se uskoro početi producirati u novoj peći i ferro-kromo. Govori se o gradnji novih tvornica elektroda, uz već postojeću, jer je sadašnji direktor Dr Somogy-Sudovec veliki stručnjak u tom pogledu.

Ako se ovo ostvari Šibenik čeka velika budućnost u procvatu industrije i u pogledu rješenja bezposlice, uz već postojeću veliku tvornicu Aluminija u Lozovcu.

Nekoliko refleksija prigodom izvedbe operete „Grof Luxemburg"

Večeri 14 t. mj. pred punim kazalištem kazališna sekcija Kola izvela je Leharovu operetu »Grof Luxemburg". Interes koji je vladao za ovu kazališnu priredbu, kao i činjenica da je kazalište bilo rasprodano nekoliko dana prije premijere, najbolje pokazuje koliko šibenska publika željkuje za ovakvim priredbama i koliko je našem gradu potrebito kazalište, ali kazalište s kazališnim predstavama, a ne obična tonfilmska dvorana u kojoj se prikazuju filmovi na tuđim jezicima vrlo oskudnim u kulturnom pogledu. Istina da Šibenik nema toliko kazališne publike da bi mogao izdržavati jednu stalnu kazališnu družinu, te da kazališna zgrada iziskuje i izvjesne troškove za njezino izdržavanje, popravljanje itd., ali je istina i to, da kazališna zgrada nije građena zato, da se pretvori u jedno obično tonfilmsko poduzeće, koje makar i nehotično onemogućuje bilo kakav drugi kazališni rad u toj zgradi, ili pak, ako do takovog rada dođe inicijativom gradskih kazališnih dobrovoljaca, onda su ti dobrovoljci prisiljeni da takav rad razvijaju izvan kazališne zgrade, te im se tek omogućuje da mogu jednu ili dvije probe održati u kazalištu i, naravno, ustupa zgrada za samu izvedbu koja nikako ne smije da bude nedjeljom, jer interesi tonfilmskog poduzeća ne dozvoljavaju kazališne priredbe u takove dane. Kod ovakovog stanja stvari, koje je u ostalom dobro poznato svakom koji se bavi kazališnim radom u našem gradu, treba se uprav diviti dobroj volji i izdržljivosti naših diletanata, da u ovakovim prilikama pripremaju i izvađaju čak i operetne predstave za koje se bezuslovno traži ne samo mnogo proba na kazališnoj pozornici, nego i raskošna scenerija i rekviziti. Nije, dakle, čudo da na premijerama operete ili sličnim kazališnim priredbama izvedenim sa gradskim diletantima pojavljuju se razne tehničke poteškoće, koje koče rad i tempo na bini, a često puta i sami diletanti ne znaju u prvi mah kako da se snađu na pozornici, jer im je premijera tek prva predstava u kojoj igraju sa kulisama. Čak i na generalnoj probi oni ne mogu da dobiju barem približnu sliku o kulisama, jer se te kulise ne mogu postaviti iz prostog razloga što to smeta tonfilmskoj aparaturi i njezinim napravama na bini. Dakle, tek onog dana, za kada je zakazana premijera, oni mogu da postave kulise i pošto nedostaje vremena za takav posao dešava se ono što se je desilo i na premijeri „Groft Luxemburga«, da su pauze između pojedinih činova bile i previše duge i da je takovo čekanje stvaralo izvjesna neraspoloženja u publici, koja naravno nezna što se sve »iza kulisa« dešava i tko je pravi krivac ovakovoj sporosti.

A pošto se premijera tek prava generalna proba za naše diletante, to naravno ponavlja se ono što se je dešavalo i u ranije izvedenim operetama da obično prvi čin u opereti osjetljivo zapinje režijski i muzički, a po neki od aktera čak i zataji u igri, zbog očite nesigurnosti u nastupu Tek u drugom činu, kada se svi sudionici u igri bolje snađu na bini, opereta dobiva predviđeni tempo i time cijela izvedba dobiva na pravoj vrijednosti glumačkoj i muzičkoj. I kada se sve ove tehničke poteškoće uoče i objektivno ocijene, onda se tek može stvoriti prava slika o umjetničkim sposobnostima naših diletanata i prema tome stvoriti sud i kritike.

A pošto su se ovakovi slučajevi već nekoliko puta ponovili mislimo, da bi bilo vrijeme da pozvani faktori iz svega ovoga povuku potrebite zaključke, te da našim diletantima omoguće nesmetani rad u kazalištu, kada Šibenik nema stalnu kazališnu družinu, a gostovanja stranih družina su vrlo rijetka i preskupa.

Kada u našem gradu postoji jedna skupina kazališnih amatera čiju umjetničku vrijednost ne može se pot cijenjivati, jer su već sa dosta uspjelih kazališnih predstava tu vrijednost pokazali i dokazali, onda toj skupini treba omogućiti rad na način, da se istima prvenstveno i besplatno ustupi kazališna dvorana i foyer te zgrade, a tonfilmske predstave u tom kazalištu treba ograničiti na toliko, koliko je baš potrebito da se kazališna zgrada izdržava.

Pošto smo ovih dana čitali u splitskim novinama, da postoji namjera naše Banovine, da preuzme u svoje ruke kazališne zgrade Splita, Šibenika i Dubrovnika, te otkupi sve kazališne lože, tako da bi u buduće jedino Banska Vlast raspolagala sa tim zgradama i u istima priređivala kazališne predstave gostovanjima banovinskih kazališnih družina, mislimo da ovakovu akciju u interesu kulturnog razvoja našega grada treba bezuslovno pozdraviti, jer će naš grad napokon dobiti ono što mu godinama i godinama nedostaje, a kazališna zgrada biće ponovno vraćena svrsi za koju je i građena.

M.

Šta je sa đačkim knjižicama?

Na početku ove školske godine bilo je rečeno da su povučene iz upotrebe stare knjižice za učenike srednjih škola, ali još ni do sada nisu zamjenjene novima. Kako su ove knjižice bile jedina isprava većini đaka, ovaj je nedostatak nanio mnoge smetnje i učenicima i školskim vlastima, a to će se osobito teško osjetiti prigodom pretstojećih školskih praznika, kad veliki broj đaka iz provincije putuje za Božić kućama. Do sada su oni imali popust na željeznicama i parobrodima samo na osnovu svojih đačkih knjižica, pa ne znamo čime će se to sada zamjeniti. Svakako kad su već ukinute, trebalo je, mislimo, odmah izdati druge!

JUGOSLAVENSKI AKADEMSKI KLUB održati će svoj veliki ples 5 januara u svim prostorijama Sokolskog doma.

NOVI DIREKTOR PREPARANDIJE. Ovih dana je dekretom bana g. dr Šubašića za novog direktora mjesne Učiteljske škole imenovan gosp. Klonimir Škalko, dosadašnji profesor na istoj.

HRVATSKI AKADEMSKI PLES održava se u prostorijama Hotela »Krke« dne 5 I 1940.

TRAŽI SE NAUČNIK
za organizovanu grafičku struku sa 4 razreda gimnazije ili gradjanske škole i završnim ispitom.
Obratiti se »Tipografiji« v. Vitaliani.

UPRAVA NOVE TRIBUNE
svojim oglašivačima, pretplatnicima, saradnicima i prijateljima čestita
SRETAN BOŽIĆ

Rad Narodne Ženske Zadruge

Na rođendan Kralja Mučenika, dana 17 decembra o. g., Narodna Ženska Zadruga otvorila je Dječju trpezu. Ta humanitarna ustanova djelovaće kroz četiri zimska mjeseca, to jest od 17 decembra do polovice mjeseca marta, za koje će vrijeme četrdesetero siromašne šibenske djece dobivati topao ručak. Kako su materijalna sredstva Narodne Ženske Zadruge za održavanje te plemenite ustanove dosta ograničena, ona se u tu svrhu obratila najvišim državnim ličnostima i zavodima, kao i privatnim osobama, da bi je svojim doprinosom potpomogle. Narodna Ženska Zadruga nastavlja svoju dobrotvornu tradiciju u nadi da će kod svih slojeva gradanstva naići na topao prijem i razumijevanje.

UMOLJENI DONAŠAMO: Povodom vijesti u N. T. br. 614 molim uzeti na znanje: Na grobu blagpok. Dra A. Trumbića nije se dogodilo nikakvo oskvrnuće ni prije ni poslije polaganja vijenca Nj. Kr. Visočanstva Namj. Pavla. Za brigu i skrb kojom sam starešina čuva grob i spomenik velikog pokojnika neka se dopisnik obrati na mjerodavno mjesto. Zahvaljujem O. Aug. Cevola,

„ILS" INDUSTRIJA LIJEPA ŠIBENIK

Grubišić & Co
ŠPEDITERSKA POSLOVNICA
I POMORSKA AGENCIJA
ŠIBENIK
Telefon interurban: 24 i 43

„BOJKA"
trgovina boja i lakova
ŠIBENIK (obala)

Dalmatinska Eskontna Banka Šibenik
OBAVLJA SVE POSLOVE NAJKULANTNIJE

Gostiona „Ljubljana"
U ŠIBENIKU (na obali)
Izborna domaća i strana kuh nja
Prvovrsna vina. — Umjerene cijene
Preporuča se Frana i Andre Žuljan

DROGERIJA J. IPAVEC
Foto potrepštine, droge, kemikalije, kozmetike
ŠIBENIK

MARIJAN MAROTI
DRVODJELSKA RADIONA
ŠIBENIK

Frizersko-brijački salon
Laurić — Šibenik

SLASTIČARNICA STEVO MANDIĆ
ŠIBENIK